

ตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยระดับมัธยมศึกษา

The Indicators of Media, Information and Digital Literacy Competencies for
Democratic Citizenship for Secondary School Children

นูดี หนูไพโรจน์.* *วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.*

Nudee Nupairoj. *College of Communication Arts, Rangsit University.*

ชวพร ธรรมนิตยกุล.** *วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.*

Chawaporn Dhamanitayakul. *College of Communication Arts, Rangsit University.*

Email : Nudee.n@rsu.ac.th , Chawaporn.d@rsu.ac.th

Received: 09 September 2019 ; Revised: 19 November 2019; Accepted: 06 December 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา (อายุระหว่าง 13 ถึง 18 ปี) มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อฯ สำหรับเด็กในช่วงวัยมัธยมศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อของกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดสมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อฯ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยการวิจัยเอกสาร และนำไปสู่การพัฒนาตัวบ่งชี้ในขั้นต้นสุดท้ายจากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับการประเมิน โดยผลการสำรวจสถานการณ์การใช้สื่อของกลุ่มเป้าหมายพบว่าการใช้สื่อออนไลน์มากที่สุดโดยเฉพาะไลน์และเฟซบุ๊กผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟน มีวัตถุประสงค์เพื่อสนทนาเรื่องทั่วไป เรื่องการเรียน มีการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เช่น ความรุนแรง การพนัน และเนื้อหาลามกอนาจาร ซึ่งกระทำไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น ความบันเทิง ถูกชักชวน และเพราะเป็นเนื้อหาที่ส่งต่อกันมา นอกจากนี้ยังพบว่าการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลหลักคือเพราะเป็นเนื้อหาที่เป็นไวรัล หรือเป็นเพราะความคึกคะนองและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนี้ยังกลุ่มเป้าหมายยังมีความคิดเห็นว่าการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมทางสื่อออนไลน์เป็นสิทธิส่วนบุคคล และกระทำไปเพราะต้องการ

*นูดี หนูไพโรจน์ : อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

**ชวพร ธรรมนิตยกุล (ดร.) : อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

มีชื่อเสียง ใ้อวด เรียงร้อยความสนใจ เลียนแบบ ระบายความรู้สึก ต้องการเงิน และขาดความอบอุ่นตามลำดับ เมื่อศึกษาโดยพิจารณาพฤติกรรมการใช้สื่อเหล่านี้ตามหลักพัฒนาการตามช่วงวัยพบว่ามีผลกระทบต่อพัฒนาการของช่วงวัย ทำให้เกิดการเสียโอกาสในการพัฒนาตนเอง การเสพติดสื่อ และการได้รับผลกระทบทางอารมณ์และมีความประพฤติดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคมโดยรวม ในด้านสมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อฯ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยพบว่าเด็กระดับมัธยมศึกษาควรมีสมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อฯ 4 ด้าน คือ การเข้าถึงสื่อสารสนเทศและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย การวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและการประเมินค่า การสร้างสรรค์เนื้อหาและข้อมูลสารสนเทศ และการประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลง ผลที่ได้จากการศึกษาชั้นตอนนี้ นำเข้าสู่การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับสมรรถนะทั้งสี่ด้านเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดระดับความรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยต่อไป

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อฯ วัยมัธยมศึกษา ตัวบ่งชี้ พลเมืองประชาธิปไตย การรู้เท่าทันสื่อเพื่อความเป็นพลเมือง

Abstract

The study for The Indicators of Competencies for Media, Information and Digital Literacy (MIDL) for Democratic Citizenship for Secondary School Children (10-18 years old) is aimed to develop the MIDL indicators suitable for the age group. In order to accomplish the research goal, the media use behavior of the target group was extensively studied through document research in order to identify the corresponding MIDL competencies specifically for the secondary school children. The resulting MIDL indicators were validated and evaluated by experts in the field. The study found that children in the secondary school level used online media the most, particularly LINE and Facebook, and via smartphones. The purposes were to converse about general topics, school matters and it is also found that they accessed inappropriate content including violence, gambling, pornography. The behavior was due to curiosity, entertainment, persuaded, and the viral nature of the content. This virality of the content was also found to be the cause of children of this age group distributing inappropriate content in addition to their reckless nature. The target group viewed the act of publishing their inappropriate act online as personal rights and did it for the sake of fame, showing off, attention, imitation, expression, money, and familial love, respectively. Based on the child development concepts for this age group, these media use behaviors would lead to the Loss of Opportunity and media addiction as well as emotional impact and affecting others in the society at large. The focus group with experts as well as the target group found that the secondary school children should exhibit four competencies of MIDL including Access (safely and ethically), Analyze and Evaluate (through critical thinking), Create, and Reflect and Act to make changes in the society. These competencies led to the development of the indicators that would be useful for all stakeholders in creating a tool to measure the MIDL level of the secondary school children.

Keywords : media literacy, secondary school, indicators, democratic citizenship